

RAPORT DESPRE SISTEMUL NAȚIONAL DE BIBLIOTECI PENTRU PERIOADA 2019 - 2022

În mediul profesional au loc mereu dezbateri despre rolul bibliotecilor în lumea contemporană. Tot mai mulți specialiștii afirmă că bibliotecile nu sunt numai locul de unde se împrumută cărți sau locul liniștit și neutru unde se poate studia, ci ele trebuie să promoveze lectura, în primul rând, cunoașterea, dar și învățarea pe tot parcursul vieții. Este de necontestat rolul bibliotecilor în susținerea educației la toate vârstele, a incluziunii sociale, în oferirea de spații pentru întâlnirea membrilor comunității care au preocupări comune. Bibliotecile trebuie să-și îndeplinească misiunea prin sprijinirea lecturii, dar nu oricum, ci prin acțiuni dedicate fiecărei grupe de vârstă, pentru a fi utile în construcția societății educate, spre care tinde orice stat ce dorește să se dezvolte.

În România bibliotecile sunt încă privite ca spații care adună colecții de cărți destinate împrumutului, dar realitatea ultimilor ani dovedește faptul că rolul bibliotecii este în continuă schimbare și transformare datorită introducerii noilor tehnologii, datorită concurenței cu diferitele media, cu alte instituții de cultură, precum și datorită schimbării de mentalitate a noilor generații.

În conformitate cu Legea 334 / 2002, Legea bibliotecilor republicată, sistemul național de biblioteci este constituit din Biblioteci Naționale, Biblioteci Universitare, Biblioteci publice (Județene, Municipale, Orășenești și Comunale), Biblioteci specializate și Biblioteci școlare. Astfel, din punct de vedere numeric comparativ cu anul 2022 se constată o scădere a numărului acestora cu 869 de unități, cea mai mare scădere fiind înregistrată de bibliotecile școlare, de 526 de unități dar totuși îngrijorătoare fiind închiderea a 6 filiale de bibliotecă județeană, 7 biblioteci orășenești și a 253 de biblioteci comunale. Trebuie menționat că cele 260 de biblioteci de drept public, orășenești și comunale, au fost închise prin încălcarea Legii 334/2002 Legea bibliotecilor. Prin aceasta se prevede că o bibliotecă publică de drept public se poate desființa numai dacă se desființează unitatea teritorial administrativă sub care aceasta a fost organizată, ori în perioada analizată nu au existat comasări sau desființări de unități administrative care în final să conducă la reducerea numărului de biblioteci. Nu a fost menționat ce s-a întâmplat cu patrimoniul acestora. Mai mult biblioteca comună este singura instituție de cultură organizată la acest nivel, închiderea acestora conduce la încălcarea Art. 33 din Constituția României privind comunitatea respectivă de acces la cultură.

Tipul de bibliotecă ¹	Biblioteci (unități)						Scădere
	Total			din care: unități administrative (de bază)			
	2019	2020	2022	2019	2020	2022	
TOTAL	9323	8929	8454	9222	8829	8372	869
Nationale	6	6	6	3	3	3	-
Universitare	96	94	95	91	89	90	1
Biblioteci publice din care:	2220	2083	1958	2168	2034	1914	262
Judetene	83	81	77	41	41	41	6 (filiale)
Municipale și orasenesti	254	250	247	240	246	243	7
Comunale	1883	1752	1634	1877	1747	1630	253
Specializate	440	373	360	415	376	343	80
Școlare	6561	5462	6035	6545	6327	6022	526

În patrimoniul sistemului național de biblioteci se aflau un total de 154.390.519 160.853.941 volume cu mai puțin de 6.463.422 comparativ cu anul 2019. Dacă pentru volumul de carte deținut de biblioteci considerăm un preț mediu per volum de 45 de lei, valoarea stocului de publicații este de **6.947.573.355** lei. Achiziția de volume realizată de biblioteci în anul 2022 este de 1.486.420 volume, cu 271.083 volume mai puțin decât în anul 2019.

Pentru o populație de 19.237.691 locuitori în anul 2022 ar fi trebuit achiziționat un număr de 961.885 volume numai pentru bibliotecile publice de drept public, achiziția efectivă a fost de numai 503.606 volume. Conform Legii 334/2002 Legea bibliotecilor se prevede pentru bibliotecile publice de drept public o achiziție de minim 50 de volume la mia de locuitori, astfel ar fi trebui achiziționate încă 458.279 volume pentru a ajunge la volumul minim legal de achiziționat. *Practic a fost achiziționat 52,35 % din minimul legal de documente.*

Tipul de bibliotecă	Număr volume existente					
	Total			din care: intrate în cursul anului		
	2019	2020	2022	2019	2020	2022
TOTAL	160853941	108854063	154390519	1757503	1123833	1486420
Naționale	21361661	25979869	21704737	63465	135122	131113
Universitare	26115308	29810712	25638258	284672	375134	264844
Biblioteci publice, din care:	44678256	44502030	42540386	630230	574170	503606
<i>Judetene</i>	<i>17646653</i>	<i>18564565</i>	<i>1759629</i>	<i>334407</i>	<i>312054</i>	<i>267504</i>

¹ Datele sunt preluate de la Institutul Național de Statistică.

<i>Municipale si orasenesti</i>	9900961	9858519	9799224	106405	102037	93083
<i>Comunale</i>	17160642	16078946	15145533	189508	160079	143019
Specializate	7524485	7449380	5977814	107313	77574	48391
Școlare	61174231	59064377	58529324	671733	591173	1268396

Utilizarea bibliotecilor în anul 2022 poate fi sintetizată prin eliberarea a 18.642.506 volume, cu 14.621.725 volume mai puțin decât în anul 2019, în mod evident înregistrându-se și o scădere a numărului de utilizatori activi. Astfel, în anul 2022 se înregistrează un număr de 2.361.976 utilizatori activi, mai puțin cu 739,994 utilizatori prin comparație cu valoarea din 2019. Astfel utilizatorul anului 2022 a împrumutat în medie 7,89 volume pe an, de asemenea putem considera că 12,27 % din populația României² frecventează serviciile oferite de bibliotecă, mai puțin cu 3,85 % comparativ cu anul 2019.

Trebuie menționat aici faptul că anii pandemiei Covid 19 (2020 -2022 parțial) au marcat un regres notabil al activității directe cu publicul a bibliotecilor, datorită restricțiilor impuse de autorități, iar acest lucru se va recupera în timp, fiind necesare eforturi susținute din partea personalului bibliotecilor.

Tipul de bibliotecă	Utilizatori activi (persoane)			Număr de volume eliberate		
	2019	2020	2022	2019	2020	2022
TOTAL	3101970	25404032	2361976	33264231	20574194	18642506
Naționale	28185	11326	28422	567880	123192	166604
Universitare	265474	180983	217377	4154657	1572759	1944280
Biblioteci publice, din care:	1108154	761101	815261	15132286	8576880	9539721
<i>Judetene</i>	367693	231988	279782	7667914	4247718	4951405
<i>Municipale si orasenesti</i>	265947	196861	212073	3304643	2085524	2255546
<i>Comunale</i>	474517	33252	323406	4159729	224638	232770
Specializate	128749	113027	32520	1040090	765499	177173
Scolare	1571408	1423364	1268396	12369318	9483395	6814728

Personalul bibliotecilor în anul 2022

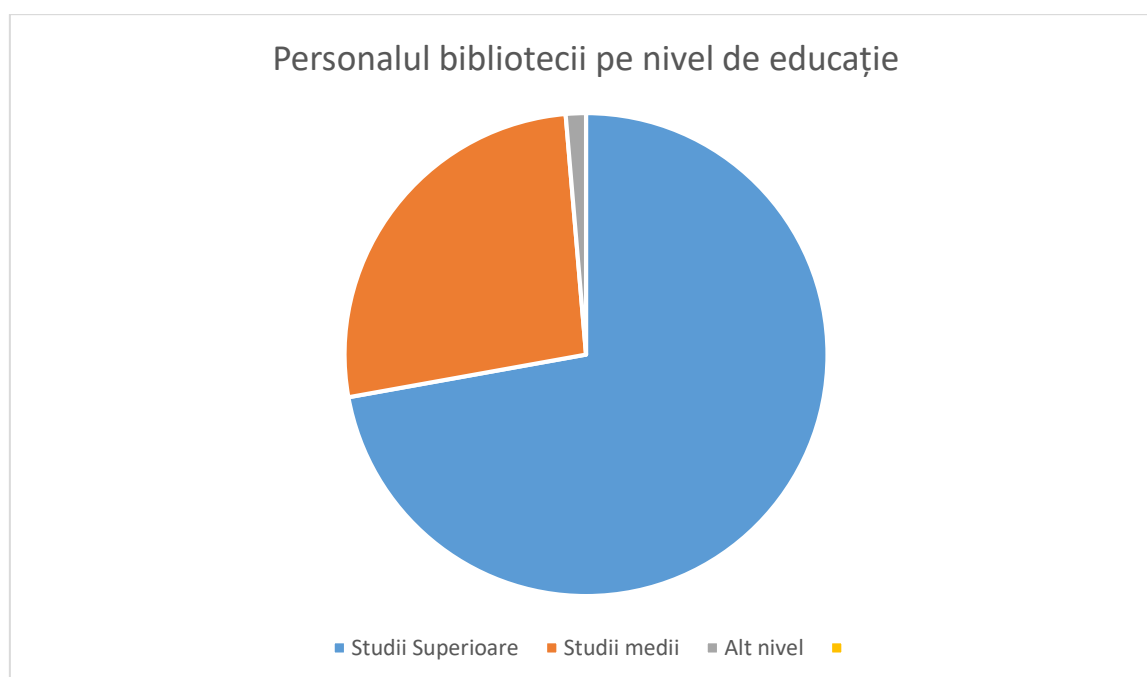
În anul 2022 își desfășurau activitatea în cele 8.454 bibliotecile publice de drept public 10.299 9.336 persoane, cu o scădere de 963 persoane față de 2019, ce cuprind toate categoriile de personal: de specialitate, administrativ și de întreținere. Majoritatea personalului din bibliotecile publice fiind absolvenți de studii superioare, de asemenea majoritatea personalului fiind cuprinsă în categoria de vârstă 25 – 64 de ani. Prin raportarea personalului 9.336 persoane

² Populația României la finele anului 2019 era de 19.237.691 locuitori.

la numărul de biblioteci 8.454 rezultă un grad de acoperire al personalului de 1.1 bibliotecari per bibliotecă, acest raport relevând faptul că funcționarea unor biblioteci este asigurată cel mai probabil prin cumul de funcții de către alte persoane.

Una din cauzele identificate ale scăderii numărului de personal de specialitate este cea datorată nivelului mic al salarizării, ceea ce duce la dificultatea aducerii și menținerii în bibliotecă a personalului tânăr, cu abilități de lucru în domeniul noilor tehnologii. Este dificilă și păstrarea personalului existent, cu experiență, salarizarea unitară nefiind una care să încurajeze performanța. Personalul de specialitate al bibliotecilor fiind preponderent cu studii superioare, iar printre competențe și abilități sunt cerute: competențe de comunicare, abilități de lucru pe calculator, capacitate de analiză și sinteză, competențe lingvistice.

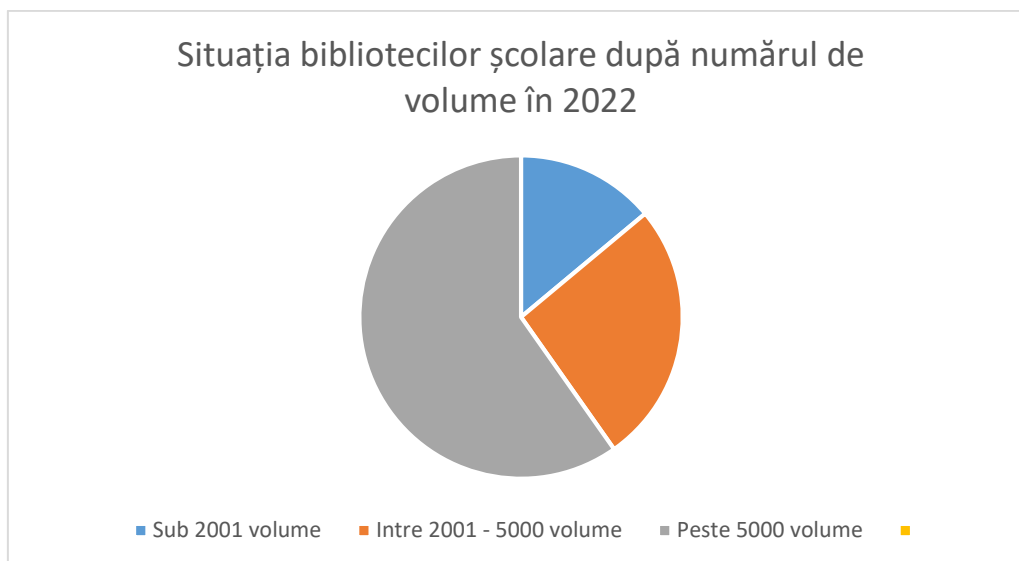
Personal TOTAL	Total personal	din care: feminin	Din total după nivelul de educație:					
			Studii superioare		Studii medii		Alt nivel	
			Total personal	din care: feminin	Total personal	din care: feminin	Total personal	din care: feminin
TOTAL	9336	8116	6738	5886	2472	2415	126	85

Situația bibliotecilor școlare din punct de vedere al colecțiilor în 2019

Din punct de vedere al colecțiilor bibliotecile școlare trebuie să specificăm că acestea sunt formate în majoritate din colecții de peste 5.000 de volume. În cazul acestora este de știut totuși că multe se închid urmare a comasării instituțiilor de învățământ. O altă problemă este armonizarea colecției de bibliotecă cu programele de studiu la nivelul școlii deservite, care este

procentul din volumul de carte din colecțiile bibliotecii, care acoperă programa alături de lecturile ori informațiile suplimentare solicitate de profesori.

Situația colecțiilor de documente în bibliotecile publice

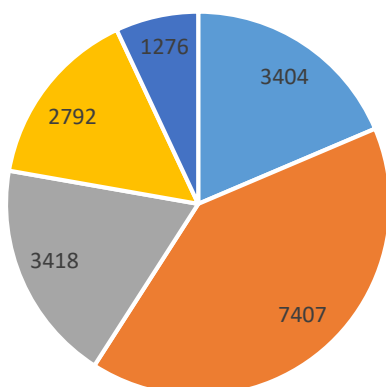
Legea bibliotecilor definește biblioteca publică drept „biblioteca de tip enciclopedic pusă în slujba unei comunități locale sau județene”. Ca urmare, bibliotecile publice trebuie să pună la dispoziția celor interesați colecții de documente constituite din cărți și publicații seriale tipărite, documente audiovizuale (muzică înregistrată, filme etc.) și documente electronice (cărți și periodice electronice, baze de date etc.), acoperind toate domeniile cunoașterii. Colecțiile trebuie dezvoltate astfel încât să răspundă cerințelor utilizatorilor și să fie în pas cu noutățile apărute pe piață, să aibă în permanență un caracter dinamic. Din păcate, trend-ul achiziției de documente, pe ultimii anii este unul descrescător, fapt ce reflectă dificultățile financiare pe care le au majoritatea bibliotecilor publice românești, pe fondul crizei economice și a creșterii prețului mediu de achiziție pentru toate tipurile de documente. Colecțiile bibliotecilor publice din mediul rural sunt în general îmbătrânite, iar literatura și științele umaniste sunt domeniile ce predomină în structura lor.

Îmbătrânirea colecțiilor și scăderea dramatică a achiziției de noi documente au un impact negativ asupra împrumuturilor făcute de utilizatori, constatându-se o scădere anuală a tranzacțiilor de împrumut. Creșterea colecțiilor bibliotecilor comunale se face, în mare măsură, prin donații, mai ales din cele provenite de la bibliotecile județene și mai puțin prin achiziția directă de noi documente.

Activitatea cultural educativă

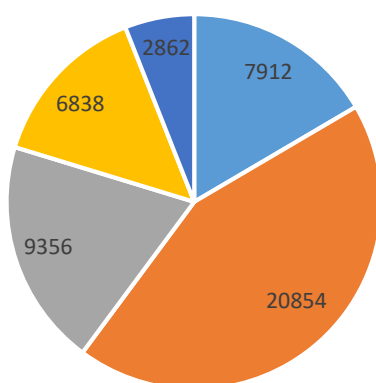
Activitatea cultural educativă a sistemului național de biblioteci, în afara serviciilor tradiționale de informare și documentare, poate fi sintetizată prin programe și proiecte educative derulate de bibliotecă alături de participanții la acestea. Din graficele de mai jos este vizibilă participarea cu precădere la acestea a școlărilor de gimnaziu.

Programe și proiecte (pe categorii de vârstă)

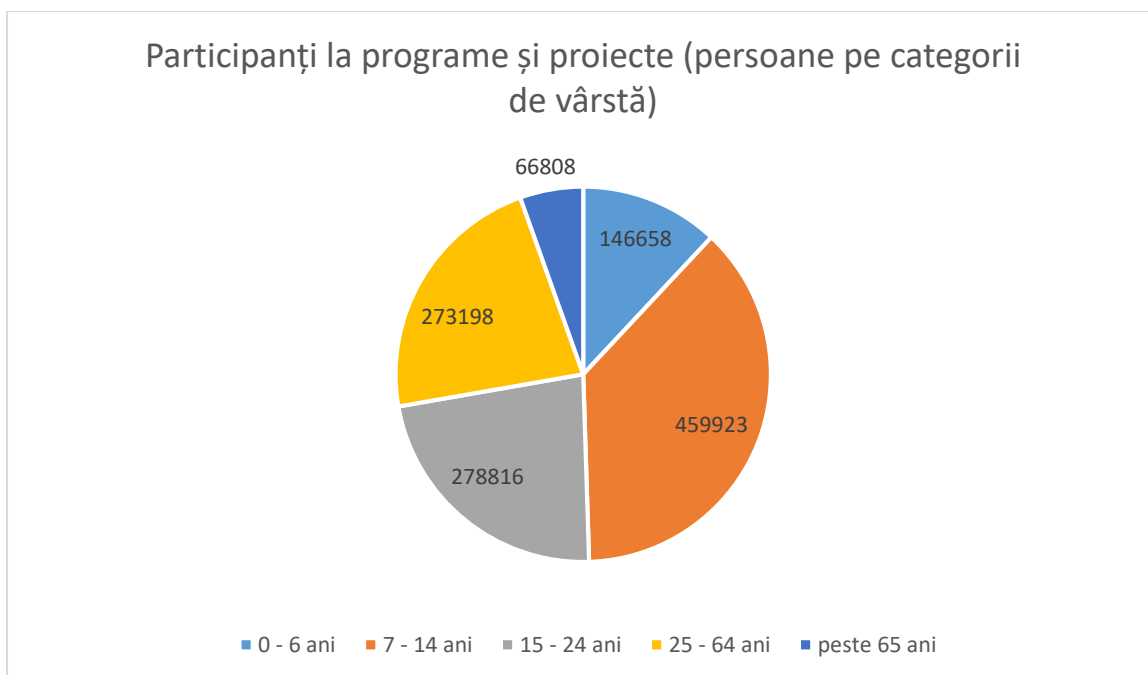

■ 0 - 6 ani ■ 7 - 14 ani ■ 15 - 24 ani ■ 25 - 64 ani ■ peste 65 ani

Activități în cadrul programelor și proiectelor (part. pe categorii de vârstă)

■ 0 - 6 ani ■ 7 - 14 ani ■ 15 - 24 ani ■ 25 - 64 ani ■ peste 65 ani

În anul 2022 la programele culturale educative organizate de biblioteci au participat un număr de 1.225.403 persoane, reprezentând 6,36 % din populația României.

Serviciile derulate de sistemul național de biblioteci în anul 2022 au angrenat un număr de 3.587.379 persoane sau 18,64 % din populația țării a beneficiat de servicii culturale și info-documentare organizate de biblioteci.

CONCLUZII

Prin analiza datelor de mai sus cu privire la eficacitatea bibliotecii din punct de vedere economic, dat fiind bugetarea anuală a acestora, pentru anul 2022 rezultă că pentru un fond de publicații achiziționate de 503.606 au fost împrumutate/studiate în același an 18.642.506 volume, rezultă o eficacitate de 3.701 %.

În același timp achiziția de publicații pentru bibliotecile publice de drept public în anul 2022 a fost de 503.606 cu o valoare de 21.151.452 lei. Prin aplicarea prevederilor Legii 334/2002 care la Art. 40, alin 12) *Creșterea anuală a colecțiilor din bibliotecile publice trebuie să fie de minimum 50 de documente specifice la 1.000 de locuitori*, rezultă că pentru populația României trebuia achiziționat un fond de documente specifice de bibliotecă de 961.885 volume, pentru care ar fi trebuit alocată suma de 40.399.170 lei. Ca ordin de mărime suma/volumele achiziționate în 2022 reprezintă 52,35 % din minimul legal de volume necesar a fi achiziționate în anul respectiv. Având în vedere că în continuare piața de carte din România este pe ultimul loc în Uniunea Europeană cu 130 mil. de Euro, comparativ cu Germania 3,7 mld. de Euro, prețul cărților crescând cu 15 – 20 % comparativ cu anul anterior datorită creșterii costului producției credem că bibliotecile prin achiziția de publicații putea susține piața cărții în anul 2022. Deoarece suma pe care bibliotecile publice de drept public o acoperă din piața cărții, numai prin achiziția minimală este de 8,244 mil. de Euro, sau 6,34 % din piață. Având în vedere că numărul total de volume achiziționate în 2022 la nivelul întregii rețele naționale

de biblioteci este de 1.486.420 volume, cu o valoare de 12,720,742 de Euro, rezultă că achiziția rețelei naționale de biblioteci acoperă aproape 10 % din piața națională de carte.

Având în vedere că pentru o populație de 19.237.691 locuitori au fost împrumutate 18.642.506 volume, aceasta reprezentând o medie de 0,96 volume/locuitor/an, luând în considerare prețul mediu de achiziție, rezultă că prin intermediul serviciilor de bibliotecă de care a beneficiat o familie cu o medie de 3 persoane au făcut o economie în bugetul familiei prin utilizarea acestui serviciu de 122 lei/an, sau echivalentul a 40 pâini/an³.

Din cele de mai sus rezultă că prin eficiența obținută calitatea colecțiilor este conformă solicitărilor de informare și documentare a populației, chiar și pe fondul unei subfinanțări în ceea ce privește achiziția de colecții de bibliotecă extrem de mari.

Din păcate, alături de subfinanțarea generalizată a bibliotecilor publice de drept public se confruntă cu un număr de personal în continuă scădere datorită aplicării globale a prevederilor *OUG 63 / 2010 pentru completarea și modificarea Legii Nr. 273 / 2006 privind finanțele publice locale, precum și pentru stabilirea unor măsuri financiare, precum și a OUG Nr. 41 / 2015 Pentru modificarea și completarea unor acte normative, precum și pentru reglementarea unor măsuri bugetare*. Luarea în considerare a personalului bibliotecii în calculul global al necesarului UAT-ului a condus după mai bine de 10 ani de aplicare la o diminuare a personalului din bibliotecile publice de drept public care nu mai permite o derulare eficientă a serviciilor bibliotecii. La aceste se adaugă diferențele salariale din cadrul Legii Nr. 153/2017 A salarizării unice în sistemul bugetar, în acest moment grila după care sunt plătiți bibliotecarii fiind cea mai joasă prin comparație cu alte salarii din cultură sau învățământ, având în vedere că personalul din biblioteci și cel din învățământ se aflau pe nivele similare. Discrepanța cea mai mare fiind la nivelul bibliotecilor mici, fără personalitate juridică, din subordinea comunelor, unde personalul din bibliotecă are salariul mult mai mic decât cel din primărie, mulți dintre bibliotecari plecând spre salarii mai bune în administrație. Această migrație a condus la închiderea de biblioteci mici din mediul rural cu consecințe majore cu precădere zona educației și învățământului. Urmare a acestor aspecte propunem o revizuire a legislației privind salarizarea concomitent cu excluderea bibliotecilor din categoria instituțiilor care sunt luate în calcul la stabilirea personalului din administrație și stabilirea personalului conform legii speciale, Legea bibliotecilor.

Pentru normalizarea situației bibliotecilor este necesară modificarea Legii bibliotecilor Legea 334 / 2002 atât din punct de vedere al actualizării atribuțiilor tuturor bibliotecilor componente ale sistemului național de biblioteci cât și de includere a unei serii de sancțiuni cu privire al finanțarea bibliotecii cu privire la asigurarea cu personal și finanțare a acestora precum și al legislației cu privire la încadrarea cu personal și cu privire a salarizării personalului din bibliotecile publice.

---

³ Prețul mediu de achiziție a unei franzele în 2022 este de 3 lei/buc.